

วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธ ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

AN ANALYSIS OF THE PRINCIPLES OF BUDDHADHARMA APPEARING IN THE TRADITION OF MAKING MERIT TOGETHER AMONG THE BUDDHISTS KHON TAEK SUB-DISTRICT, SANGKHA DISTRICT, SURIN PROVINCE

พระสุพรรณ กิตติคุตโต (ชฎาแก้ว)¹, ภักชวชัย สุขเสน² และพระปลัดกิตติ ยุตติธโร³
PhraSupan Kittikhutto (Chadakaew)¹, Phatchavat Suksen² and Phrapalad Kitti Yuttidharo³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์¹⁻³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus¹⁻³
E-mail: patchavat.suk@mcu.ac.th

ได้รับบทความ: 7 กันยายน 2567; แก้ไขบทความ: 16 มกราคม 2568; ตอรับตีพิมพ์: 23 มกราคม 2568

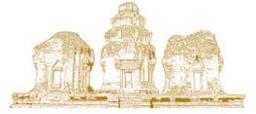
บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาบริบทชุมชนชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษารูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ 3) วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งประกอบด้วยสองส่วนคือ ภาคเอกสารโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 35 รูป/คน แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

บริบทชุมชนชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ตำบลขอนแก่น ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2514 โดยมีนายแหม แหมทอง และญาติพี่น้องอพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน ต่อมาภายหลังมีนายเทียม มณีรัตน์ เป็นกำนันคนแรก ใช้ภาษาส่วยในการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่จนถึงปัจจุบันวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อ ได้แก่ ประเพณีบุญข้าวจี ประเพณีบุญผะเหวด และประเพณีการทำบุญร่วมมิตร

รูปแบบและพิธีกรรม การทำบุญร่วมมิตรเป็นประเพณีการทำบุญของชุมชนชาวกูยตำบลขอนแก่น เพื่อสืบสานวัฒนธรรมการทำบุญของชุมชนชาวกูยที่มีมานานมากกว่า 30 ปี จัดเป็นทานพิธีอย่างหนึ่ง ลำดับขั้นตอนของศาสนพิธี คือ การเตรียมสถานที่ การเตรียมอุปกรณ์ การเตรียมบุคลากร

และการเตรียมกำหนดการ ส่วนองค์ประกอบของประเพณีการทำบุญร่วมมิตร มี 4 อย่างคือ พิธีกรรม พิธีการ พิธีกร และกิจกรรมขับร้องทำนองสรภัญญะ

หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตร คือ 1) บุญกิริยาวัตถุ 3 ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา 2) หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตา 3) หลักสามัคคีธรรม ส่วนหลักพุทธธรรมอื่นๆ ได้แก่ หลักสาราณียธรรม 6 ได้แก่ 1) สามัคคีทางกาย คือ ให้ความช่วยเหลือแรงกายต่อกัน (เมตตาทายกรรม) 2) สามัคคีทางการพูด คือ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อกัน (เมตตาวาจากรรม) 3) สามัคคีทางมโนธรรม คือ ตั้งความปรารถนาดีไว้ในใจตนต่อชุมชน (เมตตามโนกรรม) 4) จัดสรรผลประโยชน์ที่ได้ให้เป็นธรรมต่อสมาชิกในชุมชน(สาธารณโภคี) 5) ร่วมกันทำงานอย่างมีระเบียบวินัยไม่ขัดแย้งกันทางกาย วาจา (ศีลสามัญญตา) 6) มีความเห็นร่วมกันทำงานโดยไม่ขัดแย้งด้านความคิดเห็น (ทิวฐีสามัญญตา) และมีการอนุรักษ์สืบสานประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่นจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม, ประเพณี, การทำบุญร่วมมิตร

Abstract

This research article has three objectives: 1) to study the conditions of the Buddhist communities in Khon Taek Sub-district, Sangkha district, Surin province, 2) to study the pattern and tradition of making merit together among the Buddhists in Khon Taek sub-district, Sangkha district, Surin province, and 3) to analysis the Buddha Dharma appearing in the tradition of making merit together among the Buddhists Khon Taek sub-district, Sangkha district, Surin province. This is a qualitative research consisting of two parts: the documentary part by analyzing data from Tripitaka, academic documents on Buddhism, and related research; and the field part by interviewing 35 key informants. A descriptive analysis was also made respectively.

The results of the study are as follows: -

The background of the Buddhist communities in Khon Taek Sub-district, Sangkha District, Surin Province found that the majority of this sub-district are Buddhists. Khon Taek sub-district was founded, in 2514 B.E. (1971 C.E.), by Mr. Heam Heamtong and his relatives and councils were emigrated from Champasak City, Lao People's Democratic Republic. They were the founder of the village. Future, there was Mr. Thiam Manirat as the first Village headman. The SUAI language has been used in communication in these communities. The cultures, traditions, and beliefs

include; Boon Khow Je tradition, Boon Phra Ved tradition, and Boon Roum Mitra Tradition (the harmonious meritorious deed).

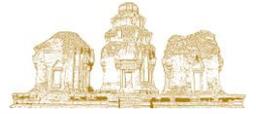
The pattern and tradition of making merit together is the tradition of meritorious deeds of the Kui Community Khon Taek Sub-district to promote the cultural merit of the Kui Community. It has been around for more than 30 years and is organized as a kind of ceremony. The sequence of the ordinance is the preparation of the place, the preparation of equipment, the preparation of the personal preparation, and schedule preparation. As for the elements of the tradition of making merit with friends, there are four things; rituals, ceremonies, master of ceremony (MC), and the singing melody Sarabhanya's chanting activity.

The Buddha Dharma appears in the tradition of making merit together namely; 1) the three bases of meritorious actions (*Puññakiriyā-vatthu*) include generosity (*Dāna*), morality (*Sīla*) and mental development (*Bhāvanā*), 2) the Bases of social solidarity viz; 1) generosity (*Dāna*), 2) kindly speech (*Piyavāca*), 3) life of service (*Atthacāriyā*), and 4) even and equal treatment (*Samānattatā*). 3) The principle of conciliation Dhrama, but another the principles of Buddhadharma namely; the state of conciliation (*Sāranīyadhamma*) viz; 1) to be amiable in deed (*Mettākāyakamma*), 2) to be amiable in word (*Mettāvācikkamma*), 3) to be amiable in thought (*Mettāmanokamma*), 4) to share any lawful gains with virtuous fellows (*Sādhāranabhogitā*), 5) to keep without blemish the rules of conduct along with one's fellows (*Sīlasāmaññatā*), 6) to be endowed with right view (*Ditthisamaññatā*). Lastly, there is a preservation and continuation of the tradition of making merit and friendship of the Buddhists in Khon Taek Sub-district from the past to the present.

Keywords: Buddhadharma, Tradition, Making Merit Together

1. บทนำ

การดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยส่วนใหญ่ดำเนินตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและความเจริญทางด้านวัฒนธรรมประเพณี ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน แต่ก่อนที่พระพุทธศาสนาจะเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยนั้น ความเชื่อความ ศรัทธาในขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม ที่เคยสืบทอดกันมาในยุคก่อนที่พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง นั้น ถือว่ายังเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในการดำรงชีวิตของคนในสังคมไทยพอสมควร วัฒนธรรมประเพณี

ทางด้านพิธีกรรมซึ่งชาวพุทธทุกคนปฏิเสธไม่ได้ว่า สิ่งที่มีอิทธิพลทางหลักความเชื่อของสังคมไทย คือศาสนา พราหมณ์ ที่มีความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาคแถบสุวรรณภูมิมาก่อน และยังมีอิทธิพลสืบต่อกันมาจนถึงยุคปัจจุบัน (พระภิกษุชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ), 2556: ก)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งเน้นหลักคำสอนในเรื่องของการทำบุญให้ทาน รักษาศีล เจริญจิตภาวนา ซึ่งถือว่าเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของคนไทย หากจะกล่าวหาว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เน้นย้ำในเรื่องของการสร้างวัฒนธรรมของการให้ให้เกิดกับสังคมก็ว่าได้ พระพุทธศาสนานั้นให้ความสำคัญกับการทำบุญมาก เพราะการทำบุญช่วยให้เรามีความสุขแม้กระทั่งวันสิ้นลม มีพุทธภาษิตว่า บุญย่อมทำให้เกิดสุขในเวลาสิ้นชีวิต คือ ถ้าหากเราทำบุญเป็นเราก็จะมีความสุขได้แม้กระทั่งวันสิ้นลม ไม่เหมือนกับเงินทอง ชื่อเสียง และเกียรติยศที่สามารถให้เราหายทรมานหรือตายอย่างสงบได้ ตรงข้ามกับบุญ สามารถให้ความสุขแก่เราทั้งในขณะที่ทำหลังทำ ต่อเนื่องไปจนถึงวันสุดท้ายของชีวิต นึกถึงบุญที่ได้ทำมาเมื่อไหร่ก็มีความสุข และเมื่อถึงยามล่วงลับดับขันธืไป บุญก็จะช่วยนำพาเราให้ไปสู่สุคติ

บุญ หรือ ปุญญะ หมายถึง กุศลกรรมหรือธรรมชาติด้านชำระ (กรมพระจันทบุรีนฤนาถ, 2538: 80) บุญ ตามความหมายแห่งพระไตรปิฎกและคัมภีร์ในพระพุทธศาสนาแล้ว มุ่งเอาผล คือความสุข ความเจริญทั้งทางร่างกายและจิตใจอันก่อให้เกิดความผ่องแผ้ว สงบและเกิดความพอใจที่จะกระทำความดีให้สูงยิ่งๆ ขึ้นไป ดังนัยแห่งพระพุทธพจน์ที่ว่า “...ถ้าบุคคลจะพึงทำบุญ ควรทำบุญนั้นบ่อย ๆ ควรทำความใจในบุญนั้น เพราะว่า การสั่งสมบุญนำความสุขมาให้” (ขุ.ธ. (ไทย) 25/19/30) บุญ เมื่อกล่าวโดยผลเป็นชื่อของความสุขอันจะเกิดแก่ผู้บำเพ็ญ เป็นต้นว่า ให้เกิดความปลื้มใจในขณะที่นึกถึง เรียกว่า “ธรรมปิติ” เมื่อว่าโดยเหตุเป็นชื่อของกุศลธรรมเครื่องชำระจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาด ปราศจากกิเลสธรรม มีโลก โภธ หลง เป็นต้น คนไทยมีความเข้าใจคำว่า “บุญ” เรามักใช้ควบคู่กับคำว่า ทาน เช่น ทำบุญให้ทาน โดยคำว่า “ทำบุญ” ในที่นี้คนทั่วไปมักหมายถึงการทำทานนั่นเอง คือ การให้สิ่งของแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนด้วยความเต็มใจ แต่คำว่าบุญในทางพระพุทธศาสนามีความหมายมากกว่าการให้ “บุญ” หมายถึง ความดี ฉะนั้น การทำความดีก็คือ การทำบุญการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ก็เป็นการทำบุญอย่างหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา

การทำบุญร่วมมิตรตำบลขอนแก่น เริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ.2516 (รวม 48 ปี) เป็นการระดมแนวความคิดจากผู้คนในตำบลขอนแก่น หลายสาขา อาชีพ เพื่อใช้แนวคิดหลอมเป็นหนึ่งเดียว เพื่อช่วยกัน บำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง จุดเริ่มต้นฝ่ายสงฆ์โดยมีเจ้าอธิการนิรัน กนตมโม เจ้าคณะตำบลขอนแก่น เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ ซึ่งมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นคณะกรรมการโดยตำแหน่ง ระดมแนวความคิดหาจุดยืนการทำบุญร่วมมิตรสังฆจรตำบลขอนแก่น ในยุคนี้มีความเจริญรุ่งเรืองมาก เป็นการรวมพลังของชาวพุทธทั้งตำบล มาเป็นกิจกรรมเดียวกัน หมุนเวียนไปตามวัดต่างๆ ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่เกิดศรัทธาอันแรงกล้า ชักชวนกันไปร่วมทำบุญร่วมมิตร

เป็นจำนวนมาก ผู้ใหญ่จะประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านนำภัตตาหารไปถวายเพลทำให้ทุกคนมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สร้างพลังของชุมชนมาดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาด้วยกัน กลุ่มเยาวชนได้กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง ไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน ช่วงนี้ทำการทำบุญร่วมมิตรสัจจะของชาวพุทธตำบลขอนแก่นมีความเจริญรุ่งเรืองมาก เป็นตำบลนำร่องโครงการทำบุญร่วมมิตรสัจจะตำบลขอนแก่น จนทำให้บางตำบลเข้ามาศึกษารูปแบบวิธีการปฏิบัติ เพื่อนำไปขยายผล เช่น ตำบลสังขะ ตำบลพระแก้ว ตำบลตาคง ตำบลหนองแวง เป็นต้น การทำบุญร่วมมิตรสัจจะตำบลขอนแก่น เจริญรุ่งเรืองมาได้ โดยมีเจ้าอธิการนิรัน กนตธมโม อดีตเจ้าคณะตำบลขอนแก่นในขณะนั้น เป็นแรงสนับสนุน และมีการขับเคลื่อนกิจกรรมการทำบุญร่วมมิตรสัจจะมาโดยลำดับโดยมีเจ้าคณะตำบลขอนแก่นในแต่ละรุ่นเป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมมาโดยลำดับจวบจนถึงปัจจุบัน (นายสุวิวัฒน์ อัครชาติ, สัมภาษณ์: 10 มีนาคม 2567)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบสานประเพณีอันดีงามของชาวพุทธในตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ สืบต่อไป

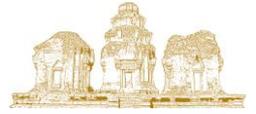
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาบริบทชุมชนชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
- 2.2 เพื่อศึกษารูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

3. ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 3.1 ขอบเขตด้านเอกสาร
  - 1) เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539
  - 2) เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ หนังสือ วิทยานิพนธ์ เอกสารบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือที่เป็นข้อมูลบทความงานวิจัยต่าง ๆ
- 3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา
ในการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา 3 ประเด็นคือ 1) บริบทชุมชนชาวพุทธตำบลขอนแก่น 2) ประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น 3) หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

3.3 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยแบ่งออก ดังนี้

- 1) กลุ่มเป้าหมาย มีอยู่ 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพระสงฆ์ 2) กลุ่มผู้นำชุมชน 3) กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน และ 4) กลุ่มประชาชนในพื้นที่
- 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก มี 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป 2) ผู้บริหาร/ผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 15 คน 3) ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 5 คน 4) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 35 รูป/คน

3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ศึกษารวบรวมเอกสาร ชุดความรู้ และความเป็นมาเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตร
- 2) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบวันและเวลาที่กำหนดไว้
- 3) จัดทำผลสรุปจากการวิจัยและประมวลองค์ความรู้และข้อคิดเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตร

4.2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมมาประมวลสังเคราะห์ให้ได้สาระสำคัญตามวัตถุประสงค์
- 2) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การจดบันทึกและการบันทึกเสียงถอดความแล้ววิเคราะห์เพื่อประมวลให้ได้สาระสำคัญที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์
- 3) นำบทวิเคราะห์ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และเรียบเรียงประเด็นต่างๆ ที่เสนอไว้ในสารบัญ
- 4) เรียบเรียงและจัดลำดับข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมชุมชนสันติสุขด้วยหลักพุทธธรรมที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล

4.3 สรุป อภิปรายผล และแสดงข้อเสนอแนะ

4.4 จัดทำเป็นเล่มวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

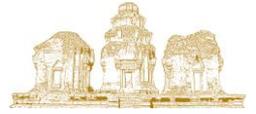
5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องนี้มีรายละเอียดสรุปไว้ดังนี้

5.1 บริบทชุมชนชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์สภาพชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนในตำบลขอนแก่นส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ในอดีตที่ผ่านมาหมู่บ้านขอนแก่นได้ขึ้นอยู่กับปกครองของตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีนายแหม แหมทองและญาติพี่น้องอพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “ขอนแก่น” ซึ่งเป็นชื่อหมู่บ้านเดิมที่ขึ้นกับนครจำปาศักดิ์ โดยให้นายแหม แหมทอง เป็นหัวหน้าหมู่บ้านเป็นต้นมา และเมื่อ พ.ศ. 2514 ก็ได้แยกออกมาจากตำบลสังขะ ซึ่งมีนายเทียม มณีรัตน์ เป็นกำนันคนแรกท่านเล่าว่า ชาวส่วยได้อพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาก่อตั้งเป็นหมู่บ้านขอนแก่น ชาวชุมชนใช้ภาษาส่วยในการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่จนถึงปัจจุบัน จึงตั้งชื่อตำบลตามบ้านที่กำนันอยู่ คือตำบลขอนแก่น วัฒนธรรม/ประเพณี/ความเชื่อของชุมชน ที่โดดเด่น ได้แก่ ประเพณีบุญข้าวจี ประเพณีบุญผะเหวด และประเพณีการทำบุญร่วมมิตรตำบลขอนแก่น

5.2 รูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า รูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ประเพณีการทำบุญร่วมมิตร คือ งานประเพณีบุญร่วมมิตรที่สืบสานวัฒนธรรมการทำบุญชุมชนชาวกวย เพื่อสืบสานวัฒนธรรมการทำบุญของชุมชนชาวกวยและหารายได้สร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ภายในวัด งานบุญร่วมมิตรเป็นวัฒนธรรมของชุมชนชาวกวยของตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ที่มีมานานมากกว่า 30 ปี จัดเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญและพิเศษแตกต่างจากชุมชนพื้นเมืองชาวสุรินทร์ชุมชนอื่นอันแสดงถึงความเป็นหนึ่งเดียวกัน สร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งของชุมชนในช่วงเทศกาลเข้าพรรษาในทุกๆ ปี ประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวตำบลขอนแก่นนี้ จัดเป็นทานพิธี กล่าวคือ พิธีถวายทานต่าง ๆ เป็นการถวายวัตถุที่ควรให้เป็นทาน ซึ่งจัดขึ้นเฉพาะช่วงเข้าพรรษาลดสามเดือนของทุกๆปี ลำดับขั้นตอนของศาสนพิธีประกอบด้วย การเตรียมสถานที่ การเตรียมอุปกรณ์ การเตรียมบุคลากร และการเตรียมกำหนดการ ส่วนองค์ประกอบของประเพณีการทำบุญร่วมมิตร ประกอบด้วย พิธีกรรม พิธีการ พิธีกร และกิจกรรมขบรับ้องทำนองสรภัญญะ

5.3 วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ คือ 1) บุญกิริยาวัตถุ 3 ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา 2) หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตา 3) หลักสามัคคีธรรม

ส่วนหลักพุทธธรรมอื่นๆ ได้แก่ หลักสาราณียธรรม 6 ได้แก่ 1) สามัคคีทางกาย คือ ให้ความช่วยเหลือ แร่งกายต่อกัน 2) สามัคคีทางการพูด คือ ให้อำนาจแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อกัน 3) สามัคคีทางมโนธรรม คือ ตั้งความปรารถนาดีไว้ในใจตนต่อชุมชน 4) จัดสรรผลประโยชน์ที่ได้ให้เป็นธรรมต่อสมาชิกในชุมชน 5) ร่วมกันทำงานอย่างมีระเบียบวินัยไม่ขัดแย้งกันทางกาย วาจา 6) มีความเห็นร่วมกันทำงาน โดยไม่ขัดแย้งด้านความคิดเห็น และมีการอนุรักษ์สืบสานประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธ ตำบลขอนแก่นแต่ให้คนรุ่นหลังได้สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น

6. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่มีความสำคัญและน่าสนใจสามารถนำมา อภิปรายได้ดังนี้

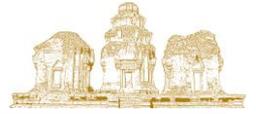
6.1 บริบทชุมชนชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ สภาพชุมชน ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนในตำบลขอนแก่นส่วนใหญ่ นับถือ พระพุทธศาสนา ในอดีตที่ผ่านมาหมู่บ้านขอนแก่นได้ขึ้นอยู่ในการปกครองของตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีนายแหม แหมทองและญาติพี่น้องอพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “ขอนแก่น” ซึ่งเป็นชื่อหมู่บ้านเดิมที่ขึ้นกับนครจำปาศักดิ์ โดยให้ นายแหม แหมทอง เป็นหัวหน้าหมู่บ้านเป็นต้นมา และเมื่อ พ.ศ. 2514 ก็ได้แยกออกมาจากตำบลสังขะ ซึ่งมีนายเทียม มณีรัตน์ เป็นกำนันคนแรกท่านเล่าว่า ชาว ส่วยได้อพยพมาจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาชนลาวมาก่อตั้งเป็นหมู่บ้านขอนแก่น ชาว ชุมชนใช้ภาษาส่วยในการสื่อสารเป็นส่วนใหญ่จนถึงปัจจุบัน จึงตั้งชื่อตำบลตามบ้านที่กำนันอยู่ คือ ตำบลขอนแก่น วัฒนธรรม/ประเพณี/ความเชื่อของชุมชน ที่โดดเด่น ได้แก่ ประเพณีบุญข้าวจี ประเพณีบุญผะเหวด และประเพณีการทำบุญร่วมมิตรตำบลขอนแก่น สะท้อนการปรับตัวของชุมชน หรือกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูย ที่เป็นเช่นนี้เพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับ สภาพแวดล้อมหรือชุมชนนั้นๆได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาส โภธิสาร (2548: ก) ได้ศึกษาเรื่อง “การปรับตัวของชาวกูยในบริบทพหุวัฒนธรรมในเขตอีสานใต้” รายงานการวิจัยพบว่า พื้นที่เขตอีสานใต้มีความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์กูย เขมรถิ่นไทย (ไทย เขมร) ไทยโคราช ไทยจีน และแขก ปาทาน (ชาวปากีสถาน) ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์กูยเป็นกลุ่มที่น่าสนใจ เพราะได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานไม่น้อยกว่า 300 ปี และอาศัยอยู่หนาแน่นในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ และบุรีรัมย์ คุณลักษณะทั่วไป ได้แก่การทำนา ทำไร่ ทอผ้า เลี้ยงสัตว์ และหาของป่า พยายามเรียนรู้ บริบทรอบตัว เช่น ความสัมพันธ์กับระบบนิเวศน์และกลุ่มชาติพันธุ์ข้างเคียง อัตลักษณ์เด่นของชาวกูย ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง พบว่า พอใจกับการยึดเหนี่ยวทางจิตใจระบบนิเวศน์กับอำนาจ เหนือธรรมชาติ สร้างพิธีกรรมให้เป็นรูปธรรมความเชื่อสูงเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษ ผสมผสานกับ วัฒนธรรมพุทธและพราหมณ์ให้เป็นรูปแบบของชาวกูย เช่นผีปู่ตา ในยุคโลกาภิวัตน์ได้เกิดการ

ไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมจากภายนอกเข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว ชาวภูยต้องเผชิญกับกระแสจากภายนอกเข้ามาครอบงำจากอำนาจรัฐและทุนนิยมส่งผลกระทบต่อ การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชีวิต และการดำรงรักษาความเป็นชุมชนและรัฐชาติ ลักษณะบริบทของการปรับตัวได้แก่ความสัมพันธ์กับระบบนิเวศน์ สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ความเชื่อ ศาสนาและการแต่งกายให้ใกล้เคียงกับสังคมสมัยใหม่

6.2 รูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า รูปแบบและพิธีกรรมของประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ประเพณีการทำบุญร่วมมิตร คือ งานประเพณีบุญร่วมมิตรที่สืบสานวัฒนธรรมการทำบุญชุมชนชาวภูย เพื่อสืบสานวัฒนธรรมการทำบุญของชุมชนชาวภูย และหารายได้สร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ภายในวัด งานบุญร่วมมิตรเป็นวัฒนธรรมของชุมชนชาวภูย ของตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ที่มีมานานมากกว่า 30 ปี จัดเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญและพิเศษแตกต่างกว่าชุมชนพื้นเมืองชาวสุรินทร์ชุมชนอื่นอันแสดงถึงความเป็นหนึ่งเดียวกัน สร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งของชุมชนในช่วงเทศกาลเข้าพรรษาในทุกๆ ปี ประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวตำบลขอนแก่นนี้ จัดเป็นทานพิธี กล่าวคือ พิธีถวายทานต่าง ๆ เป็นการถวายวัตถุที่ควรให้เป็นทาน ซึ่งจัดขึ้นเฉพาะช่วงเข้าพรรษาลดอดสามเดือนของทุกๆปี ลำดับขั้นตอนของศาสนพิธี ประกอบด้วย การเตรียมสถานที่ การเตรียมอุปกรณ์ การเตรียมบุคลากร และการเตรียมกำหนดการ ส่วนองค์ประกอบของประเพณีการทำบุญร่วมมิตร ประกอบด้วย พิธีกรรม พิธีการ พิธีกร และกิจกรรมขับร้องทำนองสรภัญญะ ประเพณีดังกล่าวนี้สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน กล่าวคือความเป็นชาวพุทธที่ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า นั่นก็คือเรื่องทานหรือการให้นั่นเอง จะเห็นได้ว่าการทำบุญนั้นประกอบด้วยหลักการใหญ่ๆ 3 อย่าง คือ ทาน ศีล และภาวนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสมชาย ปริมุฑโต และคณะ (2562: 314) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์แนวทางส่งเสริมการทำบุญของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า การทำบุญ คือ การทำความดีทางกายวาจาและใจ กล่าวโดยย่อมี 3 อย่าง คือ 1) การให้ทาน 2) การรักษาศีล 3) การเจริญภาวนา กล่าวโดยพิสดารมี 7 อย่าง คือ 1) การอ่อนน้อมถ่อมตน 2) การชวนชวายนในกิจที่ชอบ 3) การอุทิศส่วนบุญให้บรรพบุรุษ 4) การอนุโมทนาส่วนบุญ 5) การฟังธรรม 6) การแสดงธรรม และ 7) การทำความเห็นให้ถูกต้อง

6.3 วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ คือ 1) บุญกิริยาวัตถุ 3 ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา เพราะเป็นที่ตั้งแห่งบุญ โดยเฉพาะเรื่องศีลนั้น หากสังคมมีศีลธรรมอันดีงามย่อมจะมีแต่สันติสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารณีย์ พุกกะมาน และคณะ (2568: 230) ได้ศึกษาเรื่อง

“การศึกษาการสอนศีล เพื่อสร้างเสริมพุทธธรรม จริยธรรมในสังคมไทย” พบว่า ผู้มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มีวิมุตติ ด้วยการละชั่ว ประพฤติ ย่อมเป็นผลดี เป็นคุณค่าในสังคม ผู้มีศีลเท่านั้นที่จะเสริมสร้างพุทธธรรมจรรยาได้ในสังคมการเสริมสร้างพุทธธรรมจรรยาในสังคม จึงจำเป็นต้องมีการสอนศีล การศึกษาศีล การปฏิบัติศีล และการทรงผลของศีลในแต่ละคน หากพุทธบริษัททุกคนยอมรับศีล นำเอาศีลมาเป็นข้อวัตรปฏิบัติขัดเกลาพฤติกรรมของตนอย่างจริงจังเคร่งครัด จนเกิดผลของศีลทรงขึ้นในตนได้จริง ศีลเท่านั้นที่แก้ปัญหาส่วนบุคคลและส่วนสังคมไทยได้ 2) *หลักสังคหวัตถุ 4* ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตา ที่เป็นเช่นนี้เพราะหลักธรรมนี้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีการให้ การใช้วาจาในการสื่อสารที่เป็นที่รัก มีการประพฤติตนที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน มีการวางตนอย่างเสมอต้นเสมอปลายนั่นเอง อนึ่ง ประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่นนับได้ว่าเป็นการพัฒนาคนในชุมชนให้มีศีล สมาธิ และปัญญา ไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญตัน หล้ากอง (2532: 61) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวคิดเรื่องการพัฒนาชุมชนในพุทธศาสนา” สรุปความได้ว่าวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือบุคคลตามหลักศีลสมาธิและปัญญาทั้ง 3 ประการกล่าวโดยสรุปเมื่อเล็งถึงผลการพัฒนามี 3 อย่างได้แก่ 1) การพัฒนาให้เป็นคนดี มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมายและอยู่ในกรอบวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชุมชนและสังคมโดยการสอนให้งดเว้นจากกายทุจริตวจีทุจริตและประพฤติกายสุจริตวจีสุจริตอันเป็นไปตามหลักของศีลเรียกว่ากายภาวนาคือการพัฒนาด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายและทางวาจา 2) การพัฒนาให้เป็นคนมีจิตใจ และอารมณ์ที่มั่นคง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับชุมชนคนอื่น และสังคมเป็นคนที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมโดยการสอนให้งดเว้นจากความโลภความพยาบาทแล้วให้ประพฤติกัมมโนสุจริตเป็นการพัฒนาจิตใจตามหลักการของสมาธิซึ่งเรียกว่าจิตภาวนา 3) การพัฒนาให้คนรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริงเป็นสัมมาทิฐิเป็นการพัฒนาบุคคลตามหลักการของปัญญาเรียกว่าปัญญาภาวนานอกจากนี้การพัฒนาที่ทำให้บุคคลเข้าใจชีวิตอย่างแจ่มแจ้งจนถึงสัมมาญาณและบรรลุถึงสัมมาวิมุตติหลุดพ้นจากกิเลสได้อย่างสิ้นเชิงก็จัดอยู่ในปัญญาภาวนาเช่นเดียวกันการบำเพ็ญความดีตามวิธีการพัฒนาข้อที่ 2 โดยสรุปคือการประพฤติกายสุจริตวจีสุจริตและมโนสุจริตส่วนการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์คือการปฏิบัติสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐานเพื่อมุ่งขจัดกิเลสต่าง ๆ ที่นอนเนื่องอยู่ในจิตใจเช่นความอยากได้ (โลภะ) ความประทุษร้าย (โทสะ) และความลุ่มหลง (โมหะ) เป็นต้นให้หมดสิ้นไปเป็นการดับกิเลสดับทุกข์หรือบรรลุนิพพานเป็นที่สุดด้วยเหตุนี้เองวิธีการทั้ง 3 ประการนี้จึงเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของพระพุทธศาสนาสำหรับพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือพัฒนาบุคคลโดยทั่วไปให้มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและสามารถทำให้บุคคลบรรลุถึงการหลุดพ้นจากทุกข์หรือปัญหาที่ตนประสบอยู่ในชีวิตประจำวันซึ่งวิธีการพัฒนาทั้ง 3 ประการนี้เป็นวิธีการพัฒนาที่เป็นไปตามหลักอริยมรรคมีองค์ 8 หรือหลักไตรสิกขา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พศวีร์ พงษ์พิจิตรและคณะ (2565: 48) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ

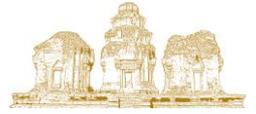

ธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลจากการวิจัยพบว่า 1. การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) รองลงมาคือ ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพหรือวาจาเป็นที่รัก) และด้านอรรถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านทาน (การให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ตามลำดับ 2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการนำหลักสังคหวัตถุธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประดู่ อำเภอเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี 1) ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชาวบ้านในชุมชน มีพื้นที่ให้ชาวบ้านได้พบปะพูดคุยกัน ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรเป็นแบบอย่างในการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน และสร้างความสัมพันธ์อันดีของคนในชุมชน 2) ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ได้แก่ การคิดก่อนพูด มีสติในการพูด ไคร่ครวญระมัดระวังคำพูดของตนเอง และมีทักษะในการสื่อสารที่ดี มีความสุภาพ พูดด้วยถ้อยคำที่เหมาะสม 3) ด้านอรรถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ได้แก่ การปฏิบัติและเป็นแบบอย่างในการประพฤติที่เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับเยาวชนให้เป็นคนที่ดี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดถึงส่วนรวม และ 4) ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ได้แก่ การปฏิบัติตามฐานะ บทบาทของตนเองในสังคม และบทบาทหน้าที่ของตนเองด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย 3) *หลักสามัคคีธรรม* ส่วนหลักพุทธธรรมอื่นๆ ได้แก่ *หลักสาราณียธรรม* 6 ได้แก่ 1) สามัคคีทางกาย คือ ให้ความช่วยเหลือแรงกายต่อกัน 2) สามัคคีทางการพูด คือ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อกัน 3) สามัคคีทางมโนธรรม คือ ตั้งความปรารถนาดีไว้ในใจตนต่อชุมชน 4) จัดสรรผลประโยชน์ที่ได้ให้เป็นธรรมต่อสมาชิกในชุมชน 5) ร่วมกันทำงานอย่างมีระเบียบวินัยไม่ขัดแย้งกันทางกาย วาจา 6) มีความเห็นร่วมกันทำงานโดยไม่ขัดแย้งด้านความคิดเห็น และมีการอนุรักษ์สืบสานประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธตำบลขอนแก่นให้คนรุ่นหลังได้สืบต่อจากรุ่นสู่รุ่น

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธ ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มีอยู่หลายส่วนที่ควรส่งเสริม ผู้วิจัยได้ให้ประเด็นข้อเสนอแนะแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ช่วยกันนำไปปฏิบัติปรับใช้ตามบริบทของแต่ละฝ่าย เพื่อบูรณาการร่วมกัน ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการจัดกิจกรรมที่เน้นด้านความสามัคคี ความรัก ปราบปรามตีต่อผู้อื่น มีจิตใจอันแผ่เมตตาและทำประโยชน์แก่มนุษย์ทั้งหลาย เช่น การจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชนที่มีความเดือดร้อน จากภัยต่างๆ

2. ควรมีการจัดกิจกรรมให้ความสำคัญกับงานทางด้านพระพุทธศาสนา เช่น การส่งเสริมสั่งสอนศีลธรรมให้ประชาชน หรือการจัดกิจกรรมบำเพ็ญกุศลในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา เป็นต้น

3. ควรมีการดำเนินการบริหารงานวัดด้านอวาสสัปปายะภายในวัดมากขึ้นโดยจัดวัดให้เป็นระเบียบมีแบบแผนงดงามดูแลสถานที่ในวัดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

7.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

วัดต้องสำรวจวิเคราะห์บริบทขององค์กรให้ รอบด้านในเรื่องของสัปปายะทั้ง 7 นำมาแยกกลุ่มของบริบทที่ได้ แยกตามทฤษฎี SWOT Analysis ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหาและอุปสรรค เพื่อจะได้ทราบแนวทางในการพัฒนาองค์กรของตนเอง ผู้นำในองค์กรควรมีการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการวัดมีการวางแผนควบคุมสั่งการและการกำหนดเป้าหมายและความคุ้มค่าในการบริหารจัดการและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม

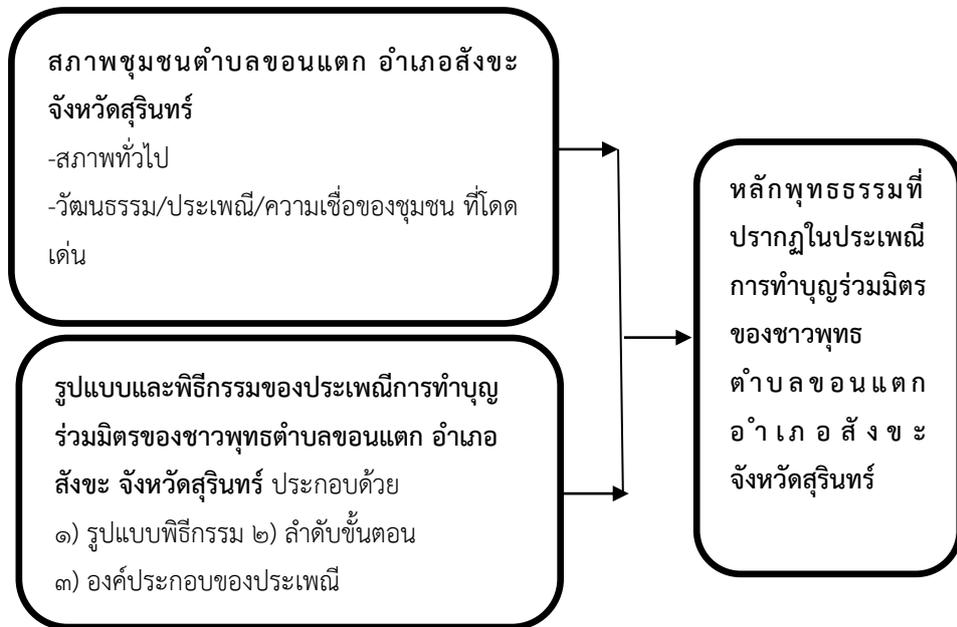
7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

1. ควรศึกษาวิจัยถึงภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสัปปายะ 4 เพื่อจะได้ทราบถึงรูปแบบพฤติกรรมของผู้นำแบบใดที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประสบผลสำเร็จ

2. ควรศึกษาโดยการนำหลักธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานมาทำการศึกษาเพิ่มเติม เช่น ฆราวาส 4 สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้

8. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีการทำบุญร่วมมิตรของชาวพุทธ ตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์” สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

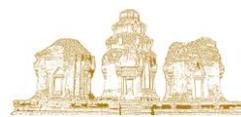
กรมพระจันทบุรีนฤนาถ. (2538). *ปทานุกรมบาลี-ไทย-อังกฤษ-สังสกฤต*. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

บุญตัน หล้ากอง. (2532). “แนวคิดเรื่องการพัฒนาชุมชนในพุทธศาสนา”. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พระภิกษุชาพงษ์ สิริภทโท (กำชัยภูมิ). (2556). “การศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในบทสวดรวัญอีสาน”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมชัย ปริมุตโต และคณะ. (2562). “ศึกษาวิเคราะห์แนวทางส่งเสริมการทำบุญของชาวพุทธตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ”. *วารสารสันติศึกษาปริทรศน มจร*, 7 (ฉบับเพิ่มเติม): 314-325.

พศวีร์ พงษ์พิจิตรและคณะ. (2565). “การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลวัดประตู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี”. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 5(1) 2565: 47-65.

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิลาส โปธิสาร. (2548). การปรับตัวของชาวกูยในบริบทพหุวัฒนธรรมเขตอีสานใต้. *รายงานการวิจัย*. ทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม.
- อาภรณ์ พุกกะมานและคณะ. (2538). “การศึกษาการสอนศิลปะเพื่อสร้างเสริมพุทธธรรมจริยธรรมในสังคมไทย”. *รายงานผลการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เจริญผล.
- สัมภาษณ์. นายสุรวิวัฒน์ อัครชาติ. 10 มีนาคม 2567. องค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์.